

Wstęp

Wykorzystywanie seksualne dzieci jest zjawiskiem, które – chociaż relatywnie niedawno dostrzeżone – spotyka się z jednoznacznym brakiem społecznego przyzwolenia, często radykalnymi postawami wobec sprawców i empatią dla ofiar. Włączanie dziecka w aktywność seksualną jest niezgodne z normami obyczajowymi i prawnymi niemal wszystkich społeczeństw. Czy jednak ta jednomyślność w postrzeganiu kontaktów seksualnych z dzieckiem jako społecznego zła i indywidualnych tragedii przekłada się na powszechność działań, które mają temu problemowi przeciwdziałać? Z perspektywy polskich realiów odpowiedź jest jednoznaczna – takie działania nie są prowadzone w wystarczającym zakresie. Nie mamy strategii przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu dzieci, która kompleksowo odpowiadałaby na realne zagrożenia. Ten numer kwartalnika *Dziecko Krzywdzone* jest – w naszej intencji – krokiem w kierunku budowania takiej strategii. Czytelnicy znajdą w nim odpowiedzi na pytania o ramy koncepcyjne działań profilaktycznych oraz poznają praktyki takich działań kierowanych do różnych adresatów i związane z nimi szanse i ryzyko.

Ustalenia i rekomendacje przedstawiane przez autorów i autorki artykułów lokują się w przestrzeni trzech wymiarów profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci. Pierwszy to działania prewencyjne, które muszą być adresowane do wszystkich potencjalnych sprawców, by nie dopuścili się wykorzystania dziecka, i do wszystkich dzieci – potencjalnych ofiar, by potrafiły identyfikować ryzyko oraz unikać zagrażających osób i sytuacji. Drugim wymiarem działań profilaktycznych jest adresowanie ich przede wszystkim do jednostek, grup i miejsc podwyższonego ryzyka. Gdy jednak dojdzie do wykorzystywania seksualnego dziecka, potrzebny jest trzeci wymiar działań profilaktycznych – trzeba zapewnić ofiarom pomoc, by nie doświadczyły powtórnej krzywdy, oraz zapobiec recydywie w działaniach sprawców.

Wykorzystywaniu seksualnemu możemy zapobiegać, wzmacniając czynniki chroniące dziecko, czyli zapewniając mu dostęp do edukacji seksualnej, budując jego podmiotowość i sprawczość oraz zapewniając ochronę i wsparcie. To ważne zadanie rodziców, opiekunów i profesjonalistów pracujących z dziećmi. To zadanie, w realizacji którego musimy ich wspierać. Wciąż jeszcze często są zdezorientowani

i osamotnieni, nie wiedząc, jak zapewnić dziecku bezpieczeństwo oraz dostarczyć mu potrzebnych wiedzy i kompetencji. Ważną perspektywą prezentowaną w tym numerze czasopisma jest pokazanie znaczenia chroniącej funkcji edukacji seksualnej dzieci, w tym dzieci z grup ryzyka, i przygotowania dorosłych do przekazywania dzieciom wiedzy na temat zagrożeń w sposób adekwatnych do poziomu ich rozwoju. W sposób, który nie eskaluje lęku dziecka, a wzmacnia poczucie jego sprawczości. Daje mu kompetencje unikania niebezpieczeństw, ale jednocześnie nie przerzuca na nie odpowiedzialności za zapewnienie sobie ochrony.

Adresatami działań profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci muszą być również instytucje, w których przebywają dzieci, i sytuacje, w których może dojść do wykorzystania. To ważna i relatywnie nowa perspektywa, którą dzieli się z czytelnikiem autorzy artykułów tego numeru kwartalnika.

Dziękujemy za współpracę wszystkim autorkom artykułów, które trafiają do czytelników po raz pierwszy. Dziękujemy też wydawnictwom i redakcjom za zgodę na przedruki tekstów bardzo ważnych dla pełnego przekazu tego numeru. Dziękujemy naszej niezawodnej tłumaczce Agnieszce Nowak-Młynikowskiej. Dzięki Wam powstał ten numer kwartalnika, który jest cegiełką w budowania świata bezpiecznego dla dzieci.

Redaktorki numeru
Marta Skierkowska
Monika Sajkowska

Redaktorka naczelna
Magdalena Arczewska